

Sygn. akt IV KK 396/22

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie M. M. skazanego z art. 56 § 1 k.k.s. i inne,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 17 stycznia 2023 r. na posiedzeniu bez udziału stron kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z 28 stycznia 2022 r. sygn. akt VI Ka 984/21, utrzymującego
w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Zabrzu z 27 lipca 2021 r. sygn. akt II K 1022/19,
na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. i art. 523 § 2 k.p.k. w zw. z art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

- 1. pozostawić kasację bez rozpoznania;**
- 2. zarządzić zwrot na rzecz skazanego M. M. uiszczonej opłaty od kasacji w kwocie 450 zł;**
- 3. wydatkami postępowania kasacyjnego obciążyć skazanego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zabrzu wyrokiem z 27 lipca 2021 r. sygn. akt II K 1022/19 skazał M. M. za popełnienie przestępstwa skarbowego z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. przy zastosowaniu art. 7 § 1 k.k.s. i za to, na podstawie art. 56 § 1 k.k.s. przy zastosowaniu art. 7 § 2 k.k.s., w brzmieniu obowiązującym w dacie czynu, skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 150 zł. Ponadto Sąd

Rejonowy warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 2 lata, nałożył na oskarżonego obowiązek uiszczenia w okresie próby należności publicznoprawnej uszczuplonej przypisanym przestępstwem w kwocie 243 212 zł, a także zasądził od oskarżonego koszty sądowe.

Apelację od orzeczenia Sądu I instancji wywiedli dwaj obrońcy oskarżonego, przy czym obrońca wnoszący kasację podniósł w swojej apelacji zarzuty obrazy prawa procesowego, a to art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. polegającego na wydaniu wyroku przez sędziego, który powinien podlegać wyłączeniu; błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez dokonanie błędnej oceny ustaleń przeprowadzonych w toku postępowania dowodowego; obrazę przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez wydanie wyroku na podstawie części ujawnionego na rozprawie materiału dowodowego oraz zarzut przedawnienia, na podstawie art. 44 § 2 k.k.s., ze względu na przedawnienie zobowiązania podatkowego. Podnosząc wyżej wymienione zarzuty obrońca wniósł o zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Rozpoznający wniesione w tej sprawie apelacje Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z 28 stycznia 2022 r. w sprawie o sygn. VI Ka 984/21 utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie. Nadmienić należy, że w uzasadnieniu zapadłego orzeczenia Sąd Okręgowy w Gliwicach w sposób szeroki omówił względy, które zadecydowały o uznaniu podniesionego przez obrońcę zarzutu obrazy art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. za bezzasadny.

Od tego wyroku kasację wniósł obrońca skazanego, zarzucając mu:

- uchybienie w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., polegające na udziale w rozstrzygnięciu sprawy o sygn. II K 612/19 w Sądzie Rejonowym w Zabrzu sędzi, która złożyła wniosek o wyłączenie od rozpoznania w niniejszym postępowaniu z uwagi na fakt, iż orzekała w tej samej sprawie dotyczącej działania głównej oskarżonej, tj. A. W. i miało to znaczenie w związku z zebrany tym samym materiałem dowodowym, a w konsekwencji

pominięty został zebrany materiał dowodowy w sprawie oskarżonego M. M., co ograniczyło jego prawo do obrony.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie obu wyroków, albowiem zostały one wydane z naruszeniem art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona kasacja jest niedopuszczalna z mocy prawa i jako taka podlegała pozostawieniu bez rozpoznania.

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z art. 535 § 1 k.p.k. ten nadzwyczajny środek zaskarżenia może być wniesiony wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Zasadą przy tym jest, że strona postępowania może wnieść kasację na korzyść wyłącznie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 2 k.p.k.). Celem tego uregulowania jest ograniczenie wpływu do Sądu Najwyższego spraw, które nie są na tyle poważne, aby uruchamiać w ich przypadku kontrolę o charakterze nadzwyczajnym. Ustawodawca przewidział jednak, że ograniczenie to nie będzie dotyczyło sytuacji, gdy strona postępowania kasację opiera na tzw. bezwzględnej przyczynie odwoławczej wskazanej w art. 439 k.p.k. (art. 535 § 4 pkt 1 k.p.k.). Ranga tego rodzaju uchybień o fundamentalnym znaczeniu powoduje bowiem, że wyrok taki nie może się ostać niezależnie od tego, jaka kara została orzeczona. Tak więc stwierdzenie zaistnienia przesłanki wskazanej w art. 439 k.p.k. skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia, bez badania czy uchybienie takie miało wpływ na jego treść. Z uwagi na fakt, iż w niniejszej sprawie M. M. został skazany na karę pozbawienia wolności z warunkowym jej zawieszeniem, należało wnikliwie ocenić podniesione w kasacji zarzuty pod kątem dopuszczalności tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

W powyższym kontekście przypomnieć należy, że w judykaturze od dawna przyjmuje się, że o dopuszczalności kasacji wniesionej od wyroku skazującego na

karę inną niż bezwzględne pozbawienie wolności, w której zarzucono jedno z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., decyduje nie samo powołanie się na taką podstawę prawną zarzutu w skardze, lecz ustalenie, iż treść postawionego zarzutu rzeczywiście odpowiada podniesionemu naruszeniu prawa (zob. m.in. postanowienie SN z 6 grudnia 2002 r., IV KK 376/02; postanowienie SN z 17 lutego 2011 r., III KK 441/10; postanowienie SN z 11 grudnia 2013 r., IV KK 402/13; postanowienie SN z 4 lutego 2014 r., SDI 10/14; postanowienie SN z 12 października 2021 r., III KK 233/21). Rozważania w tym zakresie należy rozpocząć od przypomnienia, że przepis art. 439 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, z uwagi na fakt, że zaistnienie jednej z taksatywnie wymienionych w nim przyczyn obliguje sąd do orzekania poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz niezależnie od wpływu uchybienia na treść wyroku. Niewątpliwie każde z uchybień wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. narusza prawo do rzetelnego procesu. Nie sposób jednak uznać, że każde naruszenie prawa do rzetelnego procesu stanowiło będzie uchybienie z art. 439 § 1 k.p.k. (postanowienie SN z dnia 12 lipca 2022 r., III KK 222/22).

Skarżący uchybienie rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. łączy z udziałem w składzie orzekającym Sądu Rejonowego w Zabrzu w sprawach o sygn. II K 612/19 oraz II K 1022/19 tego samego sędziego – SSR A. S., który równolegle orzekał w przedmiocie odpowiedzialności osób biorących udział w powiązanych ze sobą przestępstwach skarbowych, polegających na wystawianiu i rozliczaniu faktur VAT, niedokumentujących rzeczywistych zdarzeń gospodarczych. Faktury te wystawiała A. W. prowadząca firmę P.P.H.U. „A.”, a rozliczał M. M. reprezentujący firmę P.U.W. „M.”. Sprawa dotycząca odpowiedzialności karnej A. W. o sygn. II K 612/19 rozpoznawana była w odrębnym postępowaniu przed Sądem Rejonowym w Zabrzu w składzie jednoosobowym przez tego samego sędziego. Podnosząc przedmiotowy zarzut, skarżący nie precyzuje jednak, o którą okoliczność objętą zakresem tej normy chodzi. Tymczasem do strony wnoszącej kasację jest adresowany ustawowy nakaz sformułowania zarzutu rażącego naruszenia prawa w sposób maksymalnie precyzyjny, a więc poprzez wskazanie konkretnego przepisu prawa materialnego bądź procesowego, do którego naruszenia doszło w postępowaniu przed sądem

odwoławczym. Oczywiste jest, iż nakaz ten dotyczy przede wszystkim kasacji wnoszonej przez podmiot kwalifikowany. W tym przypadku tylko wyjątkowo możliwe jest skorzystanie z reguły ustanowionej w art. 118 § 1 i 2 k.p.k., albowiem nie może to oznaczać zastępowania podmiotu wnoszącego kasację w jego obowiązkach. Z zapisów tych wynika konieczność dotarcia do istoty środka odwoławczego (środka zaskarżenia). O znaczeniu każdej czynności procesowej decyduje więc jej treść, a nie forma czy nazwa (zob. wyrok SN z 2 marca 2001 r., V KKN 3/01). Na podstawie art. 118 § 1 i 2 k.p.k. organ procesowy ocenia zarówno zakres zaskarżenia i treść zarzutu (postanowienie SN z 2 września 2003 r., II KK 105/03).

Korzystając zatem z powyższej klauzuli w kontekście art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. z przyczyn oczywistych wykluczyć należy naruszenie art. 40 k.p.k. oraz niezdolność do orzekania. Pozostaje przesłanka osoby nieuprawnionej do orzekania, za którą powszechnie uważa się osobę, która w ogóle nie ma statusu sędziego albo go posiada, lecz z określonych powodów nie może sprawować funkcji orzeczniczych. Tak okoliczność również nie zachodzi. Analiza skargi kasacyjnej w kontekście zarzutów apelacyjnych prowadzi do wniosku, iż skarżący nieudolnie próbował nadać charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej zarzutowi odwoławczemu, zdekodowanemu przez Sąd Okręgowy w Gliwicach, mianowicie rażącego naruszenia art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k., które polegać miało w na orzekaniu w sprawie osoby, której zarzuca się inny czyn niż przypisany osobie poprzednio osądzonej przez danego sędziego, pomimo tego, że istniał ścisły związek pomiędzy tymi czynami wynikający z tego samego materiału dowodowego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w takiej sytuacji istotnie sędzia, który dokonał oceny dowodów w odniesieniu do jednej z tych osób, powinien być wyłączony od udziału w sprawie dotyczącej pozostałych z uwagi na istnienie okoliczności, która „mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności” w rozumieniu art. 41 § 1 (por. powoływana już uchwała SN z 26 kwietnia 2007 r., I KZP 9/07, z aprobowaną glosą K. Eichstaedta, OSP 2008/12, poz. 128, s. 882; wyroki SN: z 29 sierpnia 2006 r., V KK 107/05; z 25 lutego 2009 r., II KK 249/08; z 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08; z 18 marca 2009 r., IV KK 380/08; z 5 lipca 2012 r., V KK 57/12; wyrok ETPC z 24 marca 2009 r., 32271/04, Poppe v. Niderlandy; wyrok SN z 5 lipca 2012 r., V KK 57/12; postanowienie SN z 1 lipca 2020 r., II KO

33/20). Abstrahując od tego, iż w przedmiotowej sprawie taka okoliczność nie zaistniała, co w sposób wyczerpujący i jasny przedstawił sąd odwoławczy w podsekcji 3.2 uzasadnienia, takie rażące uchybienie prawa procesowego stanowi względną przyczynę odwoławczą, o której mowa w art. 438 pkt 2 k.p.k. Nie budzi więc żadnych wątpliwości, że taki zarzut kasacyjny jest niedopuszczalny w niniejszej sprawie i nie może być skutecznie podnoszony z uwagi na zakaz wynikający z art. 523 § 2 k.p.k.

W tym stanie rzeczy należy raz jeszcze podkreślić, iż kasacja okazała się niedopuszczalna z mocy prawa, co zgodnie z art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. i art. 523 § 2 k.p.k. w zw. z art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. *a contrario* skutkowało pozostawieniem jej bez rozpoznania, a nie oddaleniem jako oczywiście bezzasadnej.

Na podstawie art. 527 § 4 k.p.k. zarządzono zwrot skazanemu uiszczonej opłaty od kasacji w kwocie 450 zł. Pozostałymi wydatkami postępowania kasacyjnego obciążono skazanego, zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.